बीए द्वितीय वर्ष
विषय राज्यशास्त्र
प्राध्यापक पवार बी टी
कलिका देवी कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
शिरूर कासार जिल्हा बीड

- या रचनेमुळे राज्य स्वायत्तता बनली त्यांना जादा अधिकार आणि केंद्राला कमी अधिकारी अशी रचना चार्जमन केंद्र राज्य संघर्ष सहसा होत नाहीत दुसरी प्रवृत्ती आहे विकेंद्रात स्वरूपाची

- या प्रकारांनी निर्माण झालेल्या संघराज्यात मूळ देश सोडून इतर स्वातंत्र्य देश सामील होत नसतात देशांतर्गत पूर्वीची संस्थाने हा भाग असतात

- त्यामुळे वेगळी घटना ध्वज स्वतःचे प्रश्न निर्माण होत नाहीत सोयीच्या दृष्टीने वेगवेगळे तयार केले जातात भाषेच्या विकासाच्या दृष्टीने एक भाषा बोलणाऱ्या भाषिक राज्य तयार केले जाऊ शकते

- या ठिकाणी कोणत्या तरी अटी घालण्याचा किंवा एखादा करार करायचा प्रश्नच नसतो देशांतर्गत असलेल्या भौगोलिक रचनेत फेरफार केले जातात

- भारतीय संघराज्य या दुसऱ्या प्रवृत्तीतून निर्माण झालेला आहे त्यामुळे देशाच्या चे एक की टिकवण्यासाठी केंद्राला जादा अधिकार दिले असून वाटण्या कर मोडलेले अधिकारी केंद्राला देण्यात आल्याची घटनात्मक तरतूद करण्यात आली आहे

- पारंपारिक पद्धतीने संघराज्य निर्माण होण्याची प्रवृत्ती त्या त्या देशातील सामाजिक आर्थिक राजकीय इत्यादी घटकामुळे बदलू लागली आणि जगातल्या संघराज्यातील केंद्राला जादा अधिकार देण्याकडे कल वाढू लागला आहे

- संघराज्यात्मक पद्धतीची काही वैशिष्ट्ये

- वरीलपैकी कोणत्याही तत्त्वानुसार केल्या प्रवृत्तीनुसार संघ राज्याची निर्मिती झाली तरी त्यासाठी काही आवश्यक गोष्टी असाव्या लागतात त्यांना वैशिष्ट्य म्हणता येईल काही वैशिष्ट्ये पुढील प्रमाणे आहेत

- १)राज्यघटना लिखित असावी लागते

- राज्यघटना हा त्या देशाचा सर्वोच्च कायदा असतो केंद्र व राज्यांची सत्ता अधिकार राज्य घटनेत अंतर्भूत केलेली असतात कोणी चुका केल्या तर घटनात्मक तरतुदी कडे बोट दाखवले जाते घटनेतील बदल करायची प्रक्रिया सुद्धा घटनेत लिहिलेली असते

- भारतीय संघराज्याची वैशिष्ट्ये आठवण येते आपली घटना निम्मिताने लिखीत असून कलम 368 मधे घटना बदलाची प्रक्रिया नमूद केली आहे

- २) दोन शासन संस्था असावे लागतात

- एक केंद्र शासनाचे एक घटक राज्य व त्यांचे शासनाचे घटक राज्यांची संख्या कमी-जास्त होऊ शकते याला स्तोबेरी शासनाचे म्हणतात

- ३) कामाचे वाटप करावे लागते

- केंद्र शासनाने कोणती आणि राज यांनी कोणती कामे करायची व राहिलेली कामे कोणी करायची याची वाटणी किंवा यादी घटनेत करावे लागते